

ORIGINALAS
NEBUS SIUNČIAMAS

**FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBA PRIE LR VRM NETEISĖTOS
PARAMOS PREVENCIJOS IR TYRIMO VALDYBOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS
IR PREVENCIJOS SKYRIUS**

Lietuvos Respublikos Seimo nariui Andriui Kubiliui el.p.:andrius.kubilius@lrs.lt	2018-04-24 Nr. <i>25/9-1-8-6592</i>
--	-------------------------------------

DĖL ATSIKAKYMO PRADĖTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 168 straipsnio 3 dalimi, siunčiame 2018-04-23 nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą dėl Jūsų pareiškime nurodytų aplinkybių.

PRIDEDAMA 8 lapai

Vyriausioji tyrėja		Valentina Valkaitienė
--------------------	--	-----------------------

Nuorašas tikras

Valentina Valkaitienė, el. p. valentina.valkaitiene@fntt.lt

**FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
NETEISĖTOS PARAMOS PREVENCIJOS IR TYRIMO VALDYBOS
KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS IR PREVENCIJOS SKYRIUS**

TVIRTINU

(vardas ir pavardė)

**NUTARIMAS
ATSISAKYTI PRADĖTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ**

Data	2018-04-23
Surašymo vieta	Vilnius
Medžiagos Nr.	M-6-07-00006-18

Nutarimą priėmė	Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Neteisėtos paramos prevencijos ir tyrimo valdybos Kriminalinės žvalgybos ir prevencijos skyriaus vyriausioji tyrėja Valentina Valkaitienė
n u s t a t ė:	
Skundą, pareiškimą, pranešimą pateikęs asmuo	2018-04-11, Lietuvos Respublikos Seimo narys Gabrielius Landsbergis 2018-04-11, Lietuvos Respublikos Seimo narys Andrius Kubilius
<p>Nustatytos aplinkybės ir pagrindas, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas</p> <p>2018 m. balandžio 13 d. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Neteisėtos paramos prevencijos ir tyrimo valdybos Kriminalinės žvalgybos ir prevencijos skyrius (toliau – Tarnyba) gavo 2018 m. balandžio 12 d. LR generalinės prokuratūros raštą Nr. 17.2-2072 (AP-9989/18) (Tarnybos reg. Nr. 0-6373), kuriuo Generalinė prokuratūra, patikslinimui bei procesinio sprendimo priėmimui persiuntė 2018 m. balandžio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo nario Gabrieliaus Landsbergio bei Lietuvos Respublikos Seimo nario Andriaus Kubiliaus (toliau – Pareiškėjai) pareiškimą dėl galimo dokumentų klastojimo, svetimo turto ir Europos Sąjungos lėšų pasisavinimo.</p> <p>Pareiškime nurodoma, kad šių metų balandžio 3 d. bei 5 d. portale 15min.lt pasirodė publikacijos, susijusios su Žemės ūkio ministro Broniaus Markausko mamos Sofijos Markauskienės naudojimosi jai nepriklausančiais žemės sklypais: “Ministro Broniaus Markausko šeima svetimoje žemėje šeiminkauja kaip savoje ir nuomos mokėti nesivargina” ir “Broniaus</p>	

Nuorašas tikras

Markausko šeima klimpsta giliau: už svetimos žemės dirbimą ėmė ES išmokas, Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) nurodė, kad ją nuomojasi”, kuriose paviešinti faktai, jog B. Markausko šeima sklypais naudojasi 5-6 metus be jokių dokumentų ir net be žodinio leidimo. Tai patvirtina VĮ Registrų centras 15min.lt pateikti duomenys – visais keturiais atvejais nuoma nėra įregistruota. Sofija Markauskienė už veiklą svetimoje žemėje nuo 2014 –ųjų metų gavo Agentūros išmokas nurodydama, kad šią žemę nuomojasi. Ūkininkai, pildydami paraiškas, nuo praėjusių metų gali pasirinkti tik vieną iš trijų pagrindų: nuosavybę, nuomą, arba panaudą. S. Markauskienė pasirinko panaudą, tačiau sklypų savininkai teigia, kad nėra jokių dokumentų ar net žodinio leidimo, taigi ir panaudos sutarties. Todėl žiniasklaidai paskelbus informaciją, kad Broniaus Markausko mama, galimai su ministro žinia, vykdė galimai nusikalstamą veiką, Pareiškėjai prašo pradėti tyrimą dėl galimo dokumentų klastojimo, svetimo turto ir Europos Sąjungos lėšų pasisavinimo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 168 straipsnio nuostatomis Tarnyboje atliktas Pareiškėjų pateiktos informacijos patikslinimas. Tikslinant Pareiškėjų nurodytas aplinkybes, vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 97 straipsniu, kreiptasi į: Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos Klaipėdos raj. konsultavimo biurą, Klaipėdos rajono savivaldybės Sendvario seniūniją, Agentūrą, Agentūros Kontrolės departamento Klaipėdos patikrų vietoje skyrių, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrą (toliau – ŽŪIKVC), VĮ Registrų centrą, su reikalavimais pateikti dokumentus, susijusius su ūkininkės Sofijos Markauskienės pateiktomis Paramos paraiškėmis gauti paramą už žemės ūkio naudmenų ir kitus plotus. Susipažinta su Agentūros informaciniame portale esančiais duomenimis bei tuo metu galiojančiais teisės aktais reglamentuojančiais Paramos paraiškų pateikimo tvarką: 2012–2015 m. paraiškų teikimo laikotarpiu pateiktoms paraiškoms taikomomis 2012 m. kovo 15 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-171 patvirtintomis Paramos už žemės ūkio naudmenų ir kitus plotus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėmis (toliau – 2012 m. Administravimo taisyklės) bei 2016 m. gruodžio 1 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-714 patvirtintomis Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir 2016 – 2020 metų tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėmis (toliau – 2016 m. Administravimo taisyklės). Taip pat atliktos liudytojų: Klaipėdos raj. sav., Sendvario seniūnijos žemės ūkio specialistės Joanos Gečienės, Agentūros Žemės ūkio paramos administravimo skyriaus vedėjos Irmos Petraškienės, ŽŪIKVC Geografinių informacinių sistemų skyriaus vadovės Ramintos Vitkauskienės, Agentūros Kontrolės departamento Klaipėdos patikrų vietoje skyriaus vyriausiojo specialisto Egidijaus Zyko, Žydrės Markauskienės, UAB „Gargždų projektas“ geodezininko Alvydo Kulingausko bei keturių žemės sklypų savininkų: Ramučio Lėlio, Mildos Jablonskienės, Edmundo Daubario, Janinos Stonkuveinės, apklausos.

Tikslinant pareiškimą nustatyta, kad pareiškime nurodytas dirbamos žemės laukas, esantis Klaipėdos r., sav., Sendvario sen., Trušelių kaime, kurio kontrolinis žemės sklypo (toliau – KŽS) numeris šiuo metu yra 184324-4939(2) bei už kurį ūkininkė Sofija Markauskienė nuo 2012 m. gauna tiesiogines išmokas, yra sudarytas iš keturių žemės sklypų:

1. Žemės sklypo, kurio unikalus daikto numeris yra 4400-1295-5074, nuo 2012-08-24 priklausančio nuosavybės teise Ramučiui Lėliui;
2. Žemės sklypo, kurio unikalus daikto numeris yra 4400-1295-6006, nuo 2011-04-06 priklausančio nuosavybės teise Janinai Stonkuvienei;
3. Žemės sklypo, kurio unikalus daikto numeris yra 4400-1295-5122, nuo 2008-07-30 priklausančio nuosavybės teise Mildai Jablonskienei;
4. Žemės sklypo, kurio unikalus daikto numeris yra 4400-1295-4933, nuo 2008-01-21 priklausančio nuosavybės teise Edmundui Daubariui.

Laikotarpiu nuo 2012 m. iki 2017 m. šio lauko plotas bei KŽS numeris keitėsi: 2012-2013 m. KŽS Nr. buvo 184324-5937(1), 2014-2015 m. – KŽS Nr. 184324-6042(1), 2016-2017 m. – KŽS Nr. 184324-4939(2). Pagal Tarnybai Agentūros pateiktus duomenis ūkininkei Sofijai Markauskienei laikotarpiu nuo 2012 m. iki 2017 m. buvo išmokėta parama už žemės ūkio naudmenis ir kitus plotus:

Metai	Paraiškos numeris	Kontrolinio žemės sklypo Nr.	Lauko Nr.	Deklaruotas lauko plotas ha	Išmokėta paramos suma, Eur
2012	12-1005925099-A1-1	184324-5937	1	5,87	691,81
2013	13-1005925099-A1-1	184324-5937	1	3,15	408,64
2014	14-1005925099-A1-1	184324-6042	1	3,29	376,48
2015	15-1005925099-A1-1	184324-4939 (184324-6042)	2 (1)	3,29	334,10
2016	16-1005925099-A1-1	184324-4939	2	3,29	348,55
2017	17-1005925099-A1-1	184324-4939	2	3,26	364,01

Pareiškimo patikslinimo metu, remiantis iš ŽŪIKVC gautų S. Markauskienės 2012 m. – 2017 m. teiktų paramos paraiškų duomenimis, nustatyta, kad 2012-06-04 Paramos paraiškoje KŽS Nr. 184324-5937(1) pažymėtas grafoje „Nuomojama iš privačių asmenų žemė“, 2013-06-10 Paramos paraiškoje KŽS Nr. 184324-5937(1) pažymėtas grafoje „Nuomojama iš privačių asmenų žemė“, 2014-06-05 Paramos paraiškoje KŽS Nr. 184324-6042(1) pažymėtas grafoje „Nuomojama iš privačių asmenų žemė“, 2015-06-08 Paramos paraiškoje KŽS Nr. 184324-4939(2), pasikeitus žymėjimui, grafoje „Žemės valdymo teisė“ pažymėta „NŽ“, 2016-06-03 Paramos paraiškoje KŽS Nr. 184324-4939(2) grafoje „Žemės valdymo teisė“ pažymėta „NŽ“, 2017-05-20 Paramos paraiškoje KŽS Nr. 184324-4939(2) (pasikeitus 2012 m. Administravimo taisyklėms, bei įsigaliojus 2016 m. Administravimo taisyklėms, kuriose atsirado 2012 m. Administravimo taisyklėse nenumatyta žemės valdymo teisė – panauda) grafoje „Žemės valdymo teisė“ pažymėta „PŽ“.

Remiantis VĮ Registrų centro pateiktais dokumentais ir duomenimis bei liudytojų Ramučio Lėlio, Mildos Jablonskienės, Edmundo Daubario, Janinos Stonkuveinės, apklausos metu gautais parodymais, nustatyta, kad Ūkininkė Sofija Markauskienė dėl žemės sklypų, kurių unikalūs numeriai yra: 4400-1295-5074, 4400-1295-6006, 4400-1295-5122, 4400-1295-4933, nebuvo sudariusi ir įregistravusi nuomos ar panaudos sutarčių. Tačiau trys liudytojai: Milda Jablonskienė, Edmundas Daubaris bei Janina Stonkuvienė apklausų metu patvirtino, kad jie žinojo, kad jų nuosavybės teise priklausančiuose sklypuose dirba ūkininkė S. Markauskienė. Apie tai, kad buvo žodinis visų liudytojų sutikimas dirbti jų žemę, patvirtina ir UAB „Gargždų projektas“ geodezininkas Alvydas Kulingauskas, kuris 2018-04-17 apklausos metu parodė, kad sklypų savininkai: E. Daubaris, R. Lėlys, M. Jablonskienė ir J. Stonkuvienė kreipėsi į jį, kad būtų atlikti jų sklypų kadastriniai matavimai geodeziniais prietaisais. Jis pamena, kad matavimus darė 2014 metų vasarą ir kai norėjo atsiskaityti su sklypų savininkais apie atliktus darbus juos visus vieną dieną sukviėtė prie sklypų. Į susirinkimą atvyko visi savininkai. Su savininkais jie apėjo sklypų ribas, jis nurodė riboženklis. Sklypuose tuo metu buvo pievos. Pradėjęs pasirašinėti dokumentus – planus, kuriuose nurodyti sklypų duomenys, prie jų priėjo B. Markauskas. Jis A. Kulingauskui yra pažįstamas tik iš matymo. Kai priėjo B. Markauskas jis paklausė ką jie čia veikia, Alvydas Kulingauskas paaiškino, kad matuoja sklypus. Tada B. Markauskas paklausė ar būtų galima pievas arti, visi sklypų savininkai sutiko, niekas nepriekaištavo, o jis dar B. Markauskui papildomai pasakė, kad saugotų riboženklis ir neužartų, neišvartytų, kol planai nepriduoti Klaipėdos r. sav. Žemėtvarkos skyriui. Jis pasakė, kad suprato, riboženklių nepažeis. Tada B. Markauskas dar pasišnekėjo su Daubariene, apie ką, A. Kulingauskas negirdėjo, bei su

R. Lėliu. Alvydas Kulingauskas tuo metu rinko kitų savininkų parašus. Visas susitikimas truko apie 10-15 min. ir B. Markauskas išvažiavo.

2012 m. Administravimo taisyklių 62.1. punktu buvo nustatyta, kad seniūnijoje pagal pareiškėjo valdos centro adresą dirbančiam seniūnijos darbuotojui arba viešosios įstaigos Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos rajono konsultavimo biuro darbuotojui teikdamas paraišką pareiškėjas turi pateikti: laisvos formos dokumentą ar skaitmeninę laikmeną su pagrindiniais paraiškai užpildyti reikalingais duomenimis (vietovėje išmatuotų laukų plotų schemą arba brėžinį su nurodytais laukų kraštinių ilgiais, lauko kraštinės (-ių) atstumais iki stabilių objektų (pvz.: pastatų, kelių, melioracijos griovių ir pan.), laukų plotais bei naudmenų pavadinimais); deklaruojamų plotų kadastro žemėlapius (žemės sklypų planus) – juos turintys pareiškėjai; žemės valdymo teisės (nuosavybės, nuomos ar kitais pagrindais) patvirtinimo dokumentus (kartu su kadastro žemėlapiais (žemės sklypų planais), kai pareiškėjas praėjusiais metais neteikė paraiškos ir, jei pareiškėjo nurodytoje vietoje jau yra įbraižyti kito pareiškėjo laukai ir nepavyksta išspręsti dvigubo deklaravimo. Minėtų dokumentų pateikimo faktas pažymimas paraiškos antrojo lapo lentelėje. Deklaruojantieji valstybinėje žemėje privalo pateikti tos žemės naudojimo ar valdymo teisės patvirtinimo dokumentą. Jei deklaruoti plotai, valdomi kelių bendraturčių (žemės sklypas valdomas pagal idealiąsias dalis) ir nėra notariškai patvirtinta ir įregistruota viešajame registre naudojimosi žemės sklypu tvarka, pareiškėjas privalo pateikti rašytinius visų bendraturčių sutikimus, kur būtų aiškiai išskirta valdoma žemės sklypo dalis; teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą įgaliojimą, kai paraišką teikia pareiškėjo įgaliotas asmuo ir (arba) kai paraišką teikia juridinis asmuo.

Pareiškimo tikslinimo metu nustatyta, kad ūkininkei Sofijai Markauskienei nuo 2010 m. paraiškas elektroniniu būdu teikti padeda Klaipėdos raj. sav., Sendvario seniūnijos žemės ūkio specialistė Joana Gečienė. 2018-04-17 bei 2018-04-20 apklausų metu liudytoja J. Gečienė parodė, kad tikslai nepamenantį kas iki 2014 m. teikdavo dokumentus deklaruojant žemės naudmenų plotus ar pati ūkininkė S. Markauskienė ar jos įgaliotas atstovas B. Markauskas. Atsimenanti, kad nuo 2014 m. iki 2017 m. paraiškas teikė B. Markauskas pagal 2013 m. rugsėjo 10 d. įgaliojimą Nr. NB2-3191, patvirtintą 2-ojo Klaipėdos r. notarų biuro, o 2017 m. gegužės 20 d. teikiant paraišką, S. Markauskienės B. Markauskas jau neatstovavo, ji pati teikė deklaracijas bei pasirašinėjo nuo 2017 m. seniūnijoje pradėtame pildyti Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškų priėmimo registre. Remiantis J. Gečienės parodymais, pirmą kartą deklaruojant KŽS Nr. 184324-5937 (1) 2012-06-04 pildant Paramos paraišką jokie žemės plotų valdymo teisės dokumentai jai pateikti nebuvo, nes nebuvo tam pagrindo, kadangi S. Markauskienė nebuvo nauja pareiškėja bei deklaruojami žemės naudmenų plotai buvo panašūs bei nebuvo atvejų dvigubo deklaravimo. Taip pat J. Gečienė parodė, kad jeigu pareiškėjai į ją kreipiasi, ji taip pat atliekanti ir ūkininkų valdos duomenų atnaujinimą, specialioje kompiuterinėje Valdų registro programoje, kurią administruoja ŽŪIKVC. Pareiškėjas bent kartą metuose iki metų gruodžio 31 dienos turi atnaujinti valdos duomenis. Valdos atnaujinimas nesusietas pagal terminus su paraiškos pateikimu Agentūrai išmokoms gauti. Valdos duomenų atnaujinimas gali būti atliktas ir prieš paraiškos pateikimą, ir po paraiškos pateikimo bent kartą metuose. Jeigu valdos atnaujinimui atvykęs pareiškėjas nepateikia naujų duomenų dėl valdos duomenų pasikeitimų, tai jam jokių dokumentų papildomai teikti nereikia, išspausdinamas valdos atnaujinimo prašymas, kuriame pareiškėjas pasirašo, ir šis prašymas mėnesio bėgyje persiunčiamas ŽŪIKVC. Jeigu ūkininko valdos duomenys keičiasi, ar registruojama nauja valda, tai pareiškėjas pateikia dokumentus, patvirtinančius žemės plotų valdymo teisę ir kitus dokumentus, kurie suvedami į programą. J. Gečienė teigė nepamenantį kada ir koku būdu buvo atnaujinti S. Markauskienės valdos duomenys, nes pagal savo darbo pobūdį ji aptarnauja virš 3000 ūkininkų. Tačiau pagal pateiktas apklausos metu paraiškas ji galinti pasakyti, kad 2011-05-

27 paraiškoje nėra žymos, kad valda atnaujinama tuo metu kai buvo užpildoma paraiška išmokoms gauti, todėl S. Markauskienės valda turėjo būti atnaujinta atskirai, o 2012-06-04 paraiškoje išmokoms gauti tokia žyma, kad atnaujinami valdos duomenys yra, todėl atskirai valdos duomenis S. Markauskienė atnaujinti neprivalėjo, tačiau galėjo tai padaryti vėliau, įvykus pasikeitimams. J. Gečienė taip pat pažymėjo, kad už visų duomenų deklaracijoje pateikimą bei jų teisingumą atsako pats pareiškėjas, o vadovaujantis naujomis taisyklėmis (2016 m. Adminstravimo taisyklės), pareiškėjas tvirtindamas paraišką privalo pažymėti, kad sutinka ir gali prašyti paramos už deklaruotą plotą tik tuo atveju, jeigu turi ir prireikus Agentūrai galės pateikti deklaruojamo ploto žemės valdymo teisę įrodančius dokumentus, taip pat, kad galės įrodyti ūkyje (valdoje) vykdomą žemės ūkio veiklą.

Agentūros Kontrolės departamento Klaipėdos patikrų vietoje skyrius 2015 m. bei 2017 m. atliko S. Markauskienės paraiškos patikras vietoje. 2015 m. patikra pradėta liepos 24 d., baigta rugpjūčio 20 d., patikros vietoje metu dalyvavo Bronius Markauskas, įsipareigojimų pagal programas pažeidimų nenustatyta. Patikra vietoje nebuvo pozityvi, pamatavus pareiškėjos deklaruotus laukus, patikros vietoje metu nustatyta, kad dalies laukų deklaruotas plotas yra didesnis nei tinkamas paramai plotas. Plotai buvo pakoreguoti pagal natūralias ribas. Paraiškos patikros vietoje ataskaitoje KŽS Nr. 184324-6042 deklaruotas lauko plotas buvo nurodytas – 3,29 ha, tinkamas paramai gauti nustatytas plotas – 3,29 ha. 2017 m. patikra vietoje buvo pradėta kovo 23 d., baigta spalio 9 d. Pareiškimo patikslinimo metu, aiškinantis šios patikros vietoje aplinkybes buvo apklaustas Agentūros Kontrolės departamento Klaipėdos patikrų vietoje skyriaus vyriausiasis specialistas Egidijus Zykas, kuris šią patikrą ir atliko. E. Zykas parodė, kad šios patikros metu laukai matuojami nebuvo, buvo tikrinama laukų agrarinė būklė, įsipareigojimams kompleksinės paramos valdymo reikalavimams. 2017 m. spalio 9 d. patikros vietoje metu dalyvavo Žydrė Markauskienė, E. Zykas patikros metu patikrino jos įgaliojimą bei atliko kitų dokumentų patikrą (trašų panaudojimo ir purškimo žurnalai, tręšimo planai, srutų rezervuaro dokumentacija ir pan.). Šios patikros metu pažeidimų nustatyta nebuvo.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka, o Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse 2 straipsnis numatyto, kad pagal baudžiamąjį įstatymą atsako tik tas asmuo, kurio padaryta veika atitinka baudžiamojo įstatymo numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį. Be to pažymėtina, kad ne kiekvienas teisės pažeidimas patenka į baudžiamosios teisės taikymo sritį ir gali būti nagrinėjamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 300 straipsnis už dokumento suklastojimą atsakomybę numato tam, kas pagamino netikrą dokumentą, suklastojo tikrą dokumentą arba netikrą ar suklastotą dokumentą panaudojo ar realizavo. Nurodytu straipsniu saugoma tokia vertybė kaip dokumentų ir juose esančių įrašų tikrumas, informacijos dokumente patikimumas, ir taip užtikrinama normali, teisinga dokumentų apyvarta. Pareiškimo patikslinimo metu nebuvo gauta duomenų apie dokumentų klastojimo atvejus, t.y. nebuvo nustatyta kokie galimai suklastoti valdymo teisę įrodantys dokumentai buvo teikiami pirmą kartą ūkininkei Sofijai Markauskienei deklaruojant KŽS Nr. 184324-5937(1). Remiantis pareiškimo patikslinimo metu surinktais duomenimis, darytina išvada, kad tokie dokumentai galimai niekada neegzistavo ir nebuvo teikiami.

Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 183 straipsnį atsako tas, kas pasisavino jam patikėtą ar jo žinioje buvusį svetimą turtą ar turtinę teisę. Objektiviai turto pasisavinimas – tai neteisėtas, neatlygintinas kaltininkui svetimo, jam patikėto ar buvusio jo žinioje turto, turtinės teisės pavertimas savo turtu ar savo turtine teise, pažeidžiant turto patikėjimo ar perdavimo jo žiniai sąlygas. Neatlygintinas svetimo turto, turtinės teisės pasisavinimas reiškia, kad kaltininkas

ši turtą pasisavina, neatlygindamas jo vertės ar atlygindamas aiškiai neteisingai. Esminis turto pasisavinimo požymis, skiriantis šią nusikalstamą veiką nuo kitų nusikalstamų veikų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, yra tai, kad šią veiką padaro asmuo, kuris dėl einamų pareigų, specialių pavedimų bei sutarčių pagrindu turi teisiškai apibrėžtus įgaliojimus pasisavinamo turto atžvilgiu. Šiuo atveju dėl to, kad kaltininkas su jam patikėtu (buvusiu jo žinioje) turtu (turtine teise) pradeda elgtis kaip su nuosavu ir taip pažeidžia jam suteiktus įgaliojimus, toks turtas (turtinė teise) iš teisėto kaltininko valdymo pereina į jo neteisėtą valdymą, t. y. faktiškai yra pasisavinamas (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-7-198/2008, 2K-19-697/2015, 2K-89-303/2017 ir kt.). Taigi įstatymo dispozicija ir teismų praktika esminiu turto pasisavinimo požymiu, skiriančiu šią nusikalstamą veiką nuo kitų nusikalstamų veikų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, išskiria tai, kad šią veiką padaro asmuo, kuris dėl einamų pareigų, specialių pavedimų bei sutarčių pagrindu turi teisiškai apibrėžtus įgaliojimus pasisavinamo turto atžvilgiu. Nagrinėjamu atveju ūkininkė Sofija Markauskienė nebuvo sudariusi sutarčių su žemės sklypų savininkais, kurių pagrindu ji būtų įgijusi teisiškai apibrėžtus įgaliojimus turto atžvilgiu, tai patvirtina duomenys gauti iš VI Registrų centro bei pačių žemės sklypų savininkų parodymai.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 207 straipsnis už kreditinį sukčiavimą numato atsakomybę tam, kuris apgaule gavo kreditą, paskolą, subsidiją, laidavimo ar banko garantijos raštus arba kitus kreditinius įsipareigojimus. Nors tokia nusikalstama veika nebuvo nurodyta pateiktame pranešime, tačiau iš jo turinio matyti, kad būtent tokie ūkininkės Sofijos Markauskienės veiksmai, Pareiškėjų nuomone, galėjo būti nusikalstami. Kalbant apie tai, ar šios nusikalstamos veikos požymiai yra aptariamoje situacijoje, pažymėtina, kad kreditinio sukčiavimo, kaip nusikalstamos veikos, požymis, skiriantis jį nuo civilinio delikto, yra apgaulės naudojimas. Apgaulė sukčiaujant panaudojama turint tikslą suklaidinti turto savininką, valdytoją ar asmenį, kurio žinioje yra turtas. Apgaulė gali pasireikšti minėtų asmenų suklaidiniu pateikiant suklastotus dokumentus, nurodant neteisingus duomenis ir pan., arba nutylint esmines aplinkybes, turint teisinę pareigą apie jas pranešti. Teismų praktikoje nustatyta, kad sukčiavimo (tame tarpe ir kreditinio sukčiavimo) bylose kaltininko panaudotai apgaulėi įvertinti taikomas esmingumo kriterijus, t. y. nukentėjusiojo suklaidinimas turi turėti lemiamą įtaką šio asmens apsisprendimui. Tik esminė apgaulė gali būti laikoma nusikalstama. Esminės apgaulės požymis yra ne tik pagrindinis apgaulės sąvokos turinio elementas, bet ir kriterijus, kuriuo remiantis galima atskirti kreditinį sukčiavimą nuo kitų teisės pažeidimų.

Pažymėtina ir į tai, jog nustatant objektyvius, baudžiamosios teisės teorijoje patvirtintus kriterijus, kuriais turi būti grindžiamas veikos pripažinimas nusikalstama, turi būti atsižvelgiama ir į ultima ratio principą. Apibūdinant šį principą, mokslinėje literatūroje teigiama, kad tam tikro elgesio draudimas baudžiamosios teisės pagalba turi būti griežčiausia valstybės reakcijos į nepageidaujamą elgesį forma (ultima ratio), t. y. baudžiamųjų įstatymų draudimų ir sankcijų turi būti imamasi tik tada, kai tai neišvengiama. Kitaip sakant, nepageidaujamo elgesio draudimas baudžiamojoje teisėje galimas tik tuo atveju, kai jis neturi alternatyvių poveikio priemonių kitose teisės šakose (drausminė, civilinė, administracinė atsakomybė ir pan.). Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje taip pat yra pabrėžęs, kad siekiant užkirsti kelią neteisėtoms veikoms ne visuomet yra tikslinga tokią veiką pripažinti nusikaltimu, taikyti pačią griežčiausią priemonę – kriminalinę bausmę. Todėl kiekvieną kartą, kai reikia spręsti, pripažinti veiką nusikaltimu ar kitokiu teisės pažeidimu, labai svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis (administracinėmis, drausminėmis, civilinėmis sankcijomis ar visuomenės poveikio priemonėmis ir pan.). Nagrinėjamu atveju, 2016 m. Administravimo taisyklėse yra numatytas „Neteisingas deklaravimas - didesnio žemės ūkio naudmenų ar kito ploto, negu pareiškėjas valdo, ir (arba)

<p>didesnio ploto, negu jame užsiima žemės ir (arba) miškų ūkio veikla, deklaravimas“, sprendimą dėl už neteisingai deklaruotą plotą pareiškėjams mokėtinos paramos sumažinimą arba išmokėtos paramos susigrąžinimą, vadovaudamasi Europos Sąjungos teisės aktų ir kitų dokumentų nuostatomis, priima Agentūra.</p> <p>Ūkininkės Sofijos Markauskienės ar jos įgalioto atstovo Broniaus Markausko veikloje nors ir nėra nustatyti nusikalstamos veikos požymiai, tačiau susipažinus su pareiškimo tikslinimo metu gautais dokumentais bei duomenimis, nustatyta, kad galimai buvo pažeistos Administravimo taisyklių nuostatos, t.y. buvo nustatytas neteisingas deklaravimo atvejis. Šią informaciją tikslinga perduoti Agentūrai.</p> <p>Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 str. 1 d. 1 p., tikslinga atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, nes baudžiamasis procesas negali būti pradedamas, jeigu nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių.</p>	
<p>Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 3 str. 1 d. 1 p., 168 str. straipsniais, n u t a r i a atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.</p>	
<p>Veika, dėl kurios atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą</p>	<p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 207 str. 1 d. Kreditinis sukčiavimas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 300 str. 1 d. Dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 183 str. 1 d. Turto pasisavinimas</p>
<p>Nustatytas administracinis teisės pažeidimas ar kituose teisės aktuose numatytas nusižengimas</p>	<p>_____</p> <p>(pažeidimo ar nusižengimo aprašymas, kvalifikavimas)</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>Nustatyto administracinio ar kito teisės pažeidimo medžiagą nutarta perduoti</p>	<p>_____</p> <p>(įstaigos, kuriai perduodama kito teisės pažeidimo medžiaga, pavadinimas)</p> <p>_____</p>
<p>Nutarimo nuorašą nutarta išsiųsti</p>	<p>Gabrieliui Landsbergiui Andriui Kubiliui</p>
<p>Vadovaujantis BPK 168 straipsnio 4 dalimi, ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą per 7 darbo dienas gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui. Jeigu prokuroras nepanaikina nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, jo sprendimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui.</p>	
<p>Nutarimą priėmė</p>	<p>Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Neteisėtos paramos prevencijos ir tyrimo valdybos Kriminalinės žvalgybos ir prevencijos skyriaus vyriausioji tyrėja Valentina Valkaitienė</p>

Nuorašas tikras

Prof. Valentina Valkaitienė

REZOLIUCIJOS LAPAS

Ikteisminio tyrimo Nr.	M-6-07-00006-18
Dokumentas	Nutarimas atsisakyti pradėti IT
Dokumento data	2018-04-23
Dokumento numeris	IBPS-V-805693
Pasirašęs pareigūnas	Vyriausioji tyrėja Valentina Valkaitienė

Dokumento rezoliucija:

Atsakingas	Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie LR VRM Neteisėtos paramos prevencijos ir tyrimo valdybos Kriminalinės žvalgybos ir prevencijos skyrius; Vyriausioji tyrėja Valentina Valkaitienė
Rezoliucija	Tvirtinu
BK str.	
Terminas	
Tyrimo grupė	
Asmenys susipažinimui	
Pastaba	
Rezoliucijos data	2018-04-23
Rezoliuciją surašė	Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie LR VRM Neteisėtos paramos prevencijos ir tyrimo valdyba; Valdybos viršininkė Liuda Plechanova

Nuorašas tikras